

Kaapitetut

SEKSUAALINEN SUUNTAUTUMINEN NUORTEN NETTIKESKUSTELUISSA

Kaappi on keskeinen homoseksuaalisuutta määrittävä metafora (Sedgwick 1990, 68–70; 1993, 48; Brown 2000, 1–2). Se samanaikaisesti sekä kuvaa homoseksuaalisuuden poissulkemista että mahdollistaa sen läsnäolon (Brown 2000, 1). Kaapissa oleminen tarkoittaa seksuaalisen suuntautumisen pitämistä toisilta piilossa. Ulostulolla tai ulkona olemisella viitataan yksilön avoimeen ja julkiseen homoseksuaalisuuteen. Kulttuurissamme kaappi merkityksellistyy sekä lesbo- ja homoidentiteetin suojapaikaksi että sen ilmaisu rajoittavaksi vankilaksi. Ulostulo voi tehdä yksilön haavoittuvaiseksi, mutta toisaalta se sisältää lupauksen ”todellisen minän” vapautumisesta. (Taylor 1997, 14.) Kaappi-metaforassa konkretisoituu se keskeinen kulttuurinen malli – tunnustusteko – jonka kautta homoseksuaalisuutta kulttuurissamme rakennetaan (Kaskisaari 2003, 4).

Tässä artikkelissa käsitteellä ”kaappi” on kahtalainen merkitys. Se on paitsi kulttuurimme seksuaalisia valtasuhteita paljastava ja tuottava metafora myös konkreettinen Internetiin syntynyt keskustelutila. Löysin kaappi-otsikkoa kantavan keskustelun lukiessani tyttöjenlehti *Demin* verkkosivujen Suhteet-osastolla käytyä keskustelua.¹ Keskustelut voi seksuaalisen suuntautumisen tuottamisen perusteella jakaa kolmeen osaan.² Valtaosassa keskusteluita seksuaalinen suuntautuminen ei ole varsinaisena puheenaiheena, vaan ketjuissa puhutaan esimerkiksi seurustelusta, ihastuksista, seksistä ja ulkonäöstä. Toisen, selvästi pienemmän joukon muodostavat ne keskustelut, joissa seksuaalinen suuntautuminen on eksplisiittisesti keskustelun aiheena ja joita nimitän jatkossa lyhyesti seksuaalisuuskeskusteluiksi. Näissä keskusteluissa esimerkiksi kysytään muiden mielipiteitä lesboudesta tai pyydetään apua oman seksuaalisuuden määrittelyssä. Kolmannen joukon muodostavat kaappi-otsikkoa kantavat keskustelut, joissa joukko biseksuaaleiksi ja lesboiksi paikantuvia tyttöjä juttelee keskenään.

Seksuaalinen suuntautuminen on yksi toistuvista puheenaiheista tyttöjenlehti *Demin* Internet-sivuilla käydyssä keskustelussa. Artikkelissa analysoin, miten seksuaalista suuntautumista tuotetaan ”demittäjien” yleisissä seksuaalisuuskeskusteluissa sekä pienen ryhmän kaappi-keskusteluissa, joissa biseksuaaleiksi ja lesboiksi paikantuvat teinitytöt juttelevat keskenään. Keskustelut eroavat toisistaan merkittävästi sekä sisällön että muodon suhteen. Yleisissä seksuaalisuuskeskusteluissa puhutavat ovat pääasiassa hyvin konventionaalisia ja heteronormatiivisia, mutta ajoittain myös heteronormatiivisuutta kyseenalaistavia. Demittäjät ovat jakautuneet eri näkökulmia edustaviin leireihin, ja keskustelut etenevät vastakkaisia mielipiteitä argumentoiden. Kaappi-keskusteluissa puhutavat sen sijaan ovat kokemuksellisempia ja henkilökohtaisempia. Hetero-oletuksen sijaan kaapissa vallitsee oletus keskustelijoiden ei-heteroudesta. Kaappi-otsikon alla keskustelijat rakentavat keskinäiselle luottamukselle perustuvaa pesää, jossa tuetaan tyttöjen välisiä suhteita sekä biseksuaaleiksi ja lesboksi identifioitumista.

Lukemani innoittamana aloin miettiä, miksi kaappi-keskustelutila on syntynyt Suhteet-osastolle. Aiemmassa Internet-tutkimuksessa on esitetty, että kaapista ulos tuleminen on anonyymiydestä johtuen helpompaa Internetissä kuin sen ulkopuolella (ks. esim. Shaw 1997, 144; Wakeford 1997, 31–32). Tätä ajatusta hyödynnetään Jodi O'Brienin (1996) analysoimassa mainoksessa, jossa homoseksuaaleja miehiä houkutellessaan nettikeskustelupalstojen käyttäjiksi lupaamalla, että kyberavaruudessa ei ole kaappeja³ vaan keskustelutiloja ja huoneita, joissa homoseksuaalit voivat kohdata. Mainos tukeutuu vahvasti ajatukseen Internetin avoimuudesta ja vapaudesta (ks. Paasonen 2002, 8–11; 2003, 8) väittämällä, että Internetissä yksilön ei tarvitse piiloutua kaappiin vaan hän voi vapaasti olla sitä, mitä on tai mitä haluaa olla (O'Brien 1996). Lupaus vapaudesta ja kaapittomuudesta ei kuitenkaan näyttäisi pitävän paikkansa *Demin* Suhteet-osaston keskustelujen kohdalla.

Tässä artikkelissa osoitan, mihin kaappi-keskustelutilaa tarvitaan analysoimalla sitä, miten kaappi-keskusteluissa ja niiden ulkopuolella tuotetaan seksuaalista suuntautumista. Kuvailen ensin lyhyesti sitä viestintäympäristöä, johon kaappi-keskustelu on syntynyt. *Demin* verkkosivusto on tarkoitettu painetun lehden kohderyhmälle eli 12–19-vuotiaille tytöille (Tuomi 2003). Suurin osa ilmaisen sivuston sisällöstä on käyttäjien tuottamaa. Keskustelut ovat sivuilla pääosassa sekä sijoittelunsa että laajuuteensa ansiosta. Keskustelijat esiintyvät teini-ikäisinä tyttöinä ja poikina sekä nuorina aikuisina. Aineiston keruuhetkellä, keväällä 2003, *Demin* sivuilla vieraili noin 50 000–60 000 eri kävijää kuukausittain⁴. Lehden antamien tietojen mukaan lähes puolet kävijöistä vieraili sivuilla vähintään kolmena päivänä viikossa ja valtaosa kävijöistä aikoi palata sivuille⁵. Yhteisöllisyyttä kuvaavat käyttäjien itselleen luomat nimitykset "demiläiset" ja "demittäjät" sekä keskusteluihin osallistumista tarkoittava "demittää"-verbi. Keskustelua käydään anonyymisti eri teemojen mukaan nimetyillä osastoilla, joita tarkasteluhetkellä ovat Oma planeetta, Suhteet, Televisio, Musa, Leffat, Tyyli ja kauneus, Keho, Vapaa-aika, Koulu, Sportti, Runot ja kirjat sekä Kirppis. Keskusteluosastot ovat lehden nimeämiä, mutta keskustelut ovat käyttäjien itse otsikoimia ja aloittamia. Kullakin osastolla on lista käyttäjien lähettämien aloitusviestien otsikoista. Otsikkoa klikkaamalla pääsee keskusteluun eli viestiketjuun, jossa viestit ovat allekkain saapumisjärjestyksessä.

Demin keskustelusäännöissä kielletään muun muassa loukkaavat ja törkeät viestit, pornografinen materiaali sekä sukupuolielämän yksityiskohtaiset kuvaukset⁶. Myös homofobiset viestit on kielletty. Sivuilla ei ole ennakkovalvontaa, vaan sopimattomat keskustelut ja viestit poistetaan jälkikäteen. (Tuomi 2003.) Valvonnasta huolimatta keräämässäni aineistossa on mukana sääntöjen vastaisia viestejä. Valvontaa vaikeuttaa keskustelujen vilkkaus: yhden päivän aikana *Demin* sivuille lähetetään jopa tuhansia viestejä.

Artikkelissa rajaan tarkan analyysin kohteeksi seksuaalisuuskeskustelut ja kaappi-keskustelut. Vertailun mielekkyyttä tukee kaappi-keskustelua käyvien nimimerkkien kotisivuilta löytyvä selostus, jonka mukaan kaappi on saanut alkunsa juuri seksuaalisuuskeskusteluista: "Kaikki lähti demi.fi:n Suhteet-palstalta, LeS-BoT-keskustelusta :D Pian samat ihmiset höpöttivät maailman menosta ja ajan myötä tilalle tuli Kaappi."⁷ Keräsin aineiston keväällä 2003 käymällä läpi kaikki Suhteet-osaston viestiketjujen otsikot puolentoista kuukauden ajalta. Yli tuhanen ketjun joukosta aineistoksi valikoitui kolme kaappi-ketjua sekä yksitoista seksuaalisuuskeskustelua (ks. aineistolista artikkelin lopussa). Aineistossa on yhteensä 807 viestiä, joista kaappi-keskusteluissa on 428 viestiä ja seksuaalisuuskeskusteluissa 379 viestiä.

Keskustelut eroavat niihin osallistuneiden nimimerkkien⁸ määrän suhteen (ks. taulukko 1). Kaappi-keskusteluihin on osallistunut 28 ja seksuaalisuuskeskusteluihin 217 nimimerkkiä. Myös nimimerkkien lähettämien viestien määrissä on merkittäviä eroja. Suurin osa seksuaalisuuskeskusteluihin osallistuneista nimimerkeistä on lähettänyt keskusteluihin vain yhden viestin. Kaapissa yhden viestin lähettäneitä on vajaa kolmannes kaikista nimimerkeistä. Seksuaalisuuskeskusteluissa kukaan ei ole lähettänyt yli kolmeakymmentä viestiä. Kaapissa sen sijaan viisi nimimerkkiä on lähettänyt yli kolmekymmentä viestiä, ja heistä kolme on lähettänyt yhteensä yli puolet kaikista viesteistä. Vertailun perusteella seksuaalisuuskeskustelut kuuluvat demiläisten Suhteet-osaston yhteiseen keskustelutilaan, joihin osallistuu paljon eri nimimerkkejä, kun taas kaappi on pienen ryhmän keskustelutila Suhteet-osaston sisällä.

Lähetetyt viestit (kpl)	Nimimerkit (kpl) kaappi-keskusteluissa	Nimimerkit (kpl) seksuaalisuuskeskusteluissa
1	8	162
2–10	11	51
11–30	4	4
31–50	2	-
Yli 50	3	-
Yhteensä	28	217

Taulukko 1: Eri nimimerkkien lähettämien viestien määrä aineiston kaappi-keskusteluissa ja seksuaalisuuskeskusteluissa.

Seksuaalisuus diskursiivisena toistona

Aineistoon tutustuessani palasin yhä uudestaan ”Mitä mieltä ootte heteroista?” -viestiketjuun. Ketjun aloitusviesti kuuluu seuraavasti:

Mun mielestä heterot on ihan ihmisiä siinä missä muutkin, ja niillä on oikeus olla sitä mitä ne on. Mut ite en siis kuitenkaan oo hetero. Mä haluaisin oman heteroystävän, kun ne ehkä ymmärtäis hyvin, eikä ainakaan kävis käsiks, niinku kaikki muut. Kun heterot ei kai harrasta yhdenyön-, seksi- ja pikasuhteita, niin ne on tosi luotettaviaki. Tsemppii kaikille heteroille, koittakaa kestää! (1/54.)⁹

Viesti antaa avaimet seksuaalisuuskeskustelujen analyysille ja avaa myös kaappi-keskustelujen syntymisen problematiikkaa. Siinä homoseksuaalisuutta rakentavat puhuvat pyritään tekemään parodian keinoin näkyviksi ja naurettaviksi. Lauseet ovat tuttuja demiläisten homoseksuaalisuutta käsittelevistä keskusteluista, mutta homo-sanan tilalle on tällä kertaa kirjoitettu hetero.

Edellä kuvailtua parodiaviestiä ja kaappi-kielikuvaa yhdistää se, että niissä kulttuurimme seksuaalisuutta tuottava valtarakenne tulee näkyväksi. Judith Butler nimittää tätä valtarakennetta hegemoniseksi heteroseksuaalisuudeksi (Butler 1993; Osborne & Segal 1993). Käytän valtarakenteesta jatkossa nimitystä heteronormatiivisuus (Butler 1993, 17), joka käsitteenä on vakiintunut suomalaisen tutkimukseen.¹⁰ Kulttuurissamme luonnollinen seksuaalisuus määrittyy heteroseksuaalisuudeksi eli miehen ja naisen väliseksi suhteeksi. Tämä näkyy selvästi niissä demiläisten keskusteluissa, joissa seksuaalinen suuntautuminen ei ole eksplisiittisesti keskustelun aiheena. Havaintojeni¹¹ perusteella näissä ketjuissa seksuaalisuutta tuotetaan hetero-oletuksen kautta. Keskusteluissa puhutaan tyttöjen sekä poikien välisistä romanttisista ja seksuaalista suhteista ja keskustelijat

oletetaan aina heteroiksi. Tätä voi verrata esimerkiksi koulumaailmaan, jossa heteronormatiivisuus on rakentunut osaksi oletuksia opettajien ja oppilaiden seksuaalisuudesta (Lehtonen 2003, 133).

Butler kiistää seksuaalisuuden ja sukupuolen luonnollisuuden. Hänen mukaansa sukupuoli tuotetaan erilaisissa performatiivisissa, toistuvissa ja normatiivisissa ilmaisuihin, joita pidetään seurauksena sukupuoli-identiteetistä mutta joissa sukupuoli todellisuudessa rakentuu. (Butler 1990, 25; 1993, 2.) Kun "Mitä mieltä ootte heteroista?" -viestiketjua tarkastelee butlerlaisittain, ketjun parodia merkityksellistyy seksuaalisuutta tuottavan puheen väärin toistamiseksi. Parodian tunnistaminen vaatiikin "alkuperäisen" puhutavan tunnistamista (ks. Rossi 2003, 48–49) eli diskursiivista lukutaitoa. Tätä voi verrata Butlerin (1990, 137) kuvailemaan esimerkkiin drag-esityksestä, jota katsellessa tullaan tietoisiksi siitä eleiden ja ilmaisujen koodistosta, jolla nainen kulttuurissamme tuotetaan. Samalla tavalla viestiketjun parodian ymmärtäminen edellyttää tietoisuutta niistä puhutavoista, joissa homoseksuaalisuutta yleensä tuotetaan.

Butlerin ja parodian johdattamana tarkastelen seksuaalisuutta nettikeskusteluissa diskursiivisena toistona. Norman Faircloughiin (1995, 6; 1995/2002, 14) tukeutuen määrittelen keskusteluosaston sosiaalisen vuorovaikutuksen tilaksi, jossa tekstivälitteisesti tuotetaan sosiaalista todellisuutta ja sosiaalisia identiteettejä. Aloitan aineiston analyysin seksuaalisuuskeskusteluista ja siirryn sitten kaappi-keskusteluihin. Erittelen ja nimeän keskusteluista niitä puhutapoja, joissa eksplisiittisesti tuotetaan seksuaalista suuntautumista. Nettikeskusteluissa osa viestijöistä voi esiintyä rooleissa ja osa voi pyrkiä tietoisesti provosoimaan tai ärsyttämään muita keskustelijoita². Puhutapa-nimityksen käyttäminen ei suoraan sido nimimerkin käyttämää puhutapaa viestijän "todelliseen" ajattelutapaan. Puhutavat kuitenkin edustavat ja tuottavat tietynlaista ajattelutapaa sekä rakentavat tietynlaista todellisuutta (ks. Paasonen 2002, 8–9). Erittelen myös niitä puhutavoissa rakentuvia identiteettikategorioita, joita keskustelijat puheessa määrittävät itselleen ja muille (Juhila 2004, 23–24). Lopuksi vertaan seksuaalisuuskeskustelutilan ja kaappi-keskustelutilan välisiä eroja keskenään sekä esitän yhteenvedon siitä, miksi kaappi-keskustelutila on syntynyt.

Seksuaalisuuskeskusteluissa tuotetut puhutavat

Aineiston seksuaalisuuskeskustelut alkavat aina joko suoran kysymyksen tai keskusteluhaasteen sisältävällä avausviestillä. Avauksissa esimerkiksi kysytään, onko luonnollista olla lesbo tai mistä voisi löytää kaltaistaan seuraa. Keskusteluihin lähetetyissä vastauksissa homoseksuaalisuutta usein joko puolustetaan tai vastustetaan. Hyväksyviä puheenvuoroja on aineistossa enemmän kuin vastustavia, ja niitä ovat lähettäneet useammat nimimerkit. Joukossa on lisäksi useita viestejä, joissa koko keskustelunaihetta pidetään turhana, ja viestejä, joissa seksuaalisuutta pohditaan ottamatta kantaa puolesta/vastaan -keskusteluun. Kuvaavaa aineiston keskusteluille kuitenkin on, että ne alkuun päästyään lähtevät etenemään homoseksuaalisuutta puolustavien ja vastustavien välisenä väittelynä.

Keskusteluissa toistuu tiheään puhutapa, jossa seksuaalisuuden sijaan painotetaan ihmisyyttä. Puheessa korostetaan kaikkien ihmisten samanlaisuutta ja samanarvoisuutta. Tässä *humaanissa puheessa* lesbot, biseksuaalit ja homot ovat lähtökohtaisesti yhtä tavallisia (ks. tavallisuusretoriikasta Juhila 2004, 29–30) ja normaaleja kuin heterotkin: "jos ihminen on kiva niin se on kiva oli bi tai ei. sama pätee siihen jos ihminen on tyhmä" (mitä mieltä olette bi tytöistä? 6/11). *Ihannoivassa puheessa* homopoika puolestaan voidaan nähdä ideaalina ystävänä

ja lesbous keinona päästä eroon miehistä. Lesbotyttöjä ihannoidaan joissakin viesteissä objektivoin katseen kautta. Katse on tuttu pornografiasta, jonka vaikiokuvastoon kuuluu naisten välinen seksi. Biseksuaalisuuden paremmuutta korostavat heteropojat, jotka haaveilevat seksistä kahden naisen kanssa, ja biseksuaalit tytöt, jotka pitävät sitä heteroutta monipuolisempuna vaihtoehtona: "Pitäisin perin tylsänä elämää, jossa minulla olisi tunteita (seksuaalisia tai emotionaalisia) vain yhden sukupuolen edustajia kohtaan..." (lesbo? 64/79).

Humaanille ja ihannoivalle puheelle vastakkaista on puhe, jossa kaikki heteroseksuaalisuudesta poikkeava ymmärretään sairaaksi, epänormaaliksi ja likaiseksi. Homofobisissa puheenvuoroissa toistuvat yökötyksen ilmaiset ja oksentamisen kuvaukset. Vastenmielisyyttä korostetaan erityisesti samaa sukupuolta olevien julkisia fyysisiä kosketuksia kuvatessa: "Voiko olla kauheempaa näkyä ku lesbot/homot lääpii toisiansa julkisilla paikoilla..laatta lentää ku ajattelee..kin...örk! ei ole tervettä hommaa!!" (lesbot? 13/46.) Tätä *patologiapuhetta* (ks. Kuosmanen 2000, 109) käyttävät korostavat omaa heteroseksuaalisuuttaan ja pelkäävät homoseksuaalien lähentelyä. Lesboutta vastustavat pääasiassa tytöt ja homoseksuaalisuutta pojat. Voimakkaimmat aggressiivisuuden ilmaukset ovat "Apua olen homo!" -ketjussa, jossa yllytetään rikoksiin, kuten homojen pahoinpitelyyn, tappamiseen tai maasta karkottamiseen. Eron tekeminen on *patologiapuheessa* keskeistä. Homous yhdistetään esimerkiksi ruotsalaisuuteen, jolloin se nähdään toisten seksuaalisuutena (ks. Juvonen 2002, 222).

Patologiapuheen lisäksi saman sukupuolen välisiä suhteita vastustetaan puhe-tavoissa, jotka olen nimennyt *luontopuheeksi* (ks. Charpentier 2001, 56–65) ja *uskontopuheeksi* (ks. Charpentier 2001, 46–51; Kaskisaari 1997, 235–236; Tallberg 2000, 69). Luontopuheessa homo- ja lesbosuhteet nähdään luonnottomina, koska vain miehen ja naisen välisissä suhteissa lisääntyminen on mahdollista. Kristinuskontopuheessa homous puolestaan voidaan ymmärtää synniksi. Myös homoseksuaalisuuden puolustajat käyttävät luonto- ja uskontopuhetta esimerkiksi kirjoittamalla, että eläimissäkin on homoseksuaaleja tai että jumala on luonut osan ihmisistä lesboiksi.

Seksuaalisuutta määritellään keskusteluissa joko rakkaus- tai seksisuhteen kautta tai yksilön identiteettinä. *Rakkauspuheessa* (ks. Charpentier 2001, 68–71; Kaskisaari 1997, 243–245; Kuosmanen 2000, 111) seksuaalisuus liitetään ensisijaisesti romanttisiin tunteisiin. Siinä voidaan joko korostaa rakkauden kohteen sukupuolen merkitystä tai painottaa, ettei rakastuminen katso sukupuolta. Molemmissa tapauksissa ihminen kuitenkin nähdään sukupuolisena olentona, miehenä ja naisena: "Jos rakastuu ihmiseen eikä sukupuoleen niin vois tavallaan ettiä kumppania kummastaki sukupuolesta välittämättä siitä" (Rakastuteko ihmiseen vai sukupuoleen?! 8/33).

Seksipuheessa seksuaalinen suuntautuminen määritellään seksikäyttäytymisen tai voimakkaiden seksuaalisten fantasioiden ja halujen kautta. Raja heterojen ja homoseksuaalien välille voidaan vetää konkreettisesti seksiaktiin. Tyttöjen välistä pussailua ei yleensä pidetä osoituksena biseksuaalisuudesta tai lesboudesta. *Demin* keskusteluissa yksityiskohtainen seksipuhe ei rajoitu homoseksuaalisista suhteista käytyyn keskusteluun – päinvastoin. Suorasanaisuus ja pornografinen kielenkäyttö kuuluvat monen nimimerkin omaksumaan tyyliin. Tässä kontekstissa seksipuheen voikin tulkita homoseksuaalisuutta tukemaan pyrkiväksi puhettavaksi. Toisaalta humanissa puheessa kaikki parisuhteet nähdään useammin juuri rakkaussuhteina, kun taas *patologiapuheessa* homosuhteet nähdään ensisijaisesti seksisuhteita.

Identiteettipuheessa toistuu ajatus, että ihminen syntyy ja kasvaa seksuaaliselta suuntautumiseltaan tietynlaiseksi. Seksuaali-identiteetti ymmärretään puhees-

sa olemukselliseksi, yhtenäiseksi ja pysyväksi: sen voi kätkeä, mutta sitä ei voi vaihtaa eikä vaihtaa (ks. Kaskisaari 1997, 245; Kuosmanen 2000, 108–109). Identiteetin löytäminen voi tapahtua itsetutkimuksen, rakastumisen tai seksin kautta. Identiteettipuheessa voidaan esittää, että kaikki ihmiset ovat pohjimmiltaan biseksuaaleja. Avoimuutta pidetään puhettavassa hyvänä asiana, kun taas oman identiteetin piilottelua paheksutaan. Homofobinen voidaan määrittellä homoksi, joka kieltää todellisen identiteettinsä. Jos identiteettipuhetta perustellaan, vedotaan joko kokemukseen omasta seksuaali-identiteetistä tai tieteellisiin tutkimuksiin, joihin vetoamalla pysyvistä seksuaali-identiteetistä rakentuu todistettu fakta.

Demiläisten keskusteluissa myös vastustetaan seksuaalisuuden luokittelua tiettyihin ennalta määritettyihin identiteettikategorioihin. *Luokittelua vastustava puhe* liittyy usein humaaniin puheeseen tai rakkauspuheeseen. Yksi nimimerkki esimerkiksi kysyy, mihin määritteitä homo, lesbo ja bi tarvitaan, sillä ”eikö saa rakastaa ketä haluaa ilman turhia luokituksia?” (lesbo? 64/79).

”Mitä mieltä ootte heteroista?”-parodiaketjussa ensimmäinen vastaaja ei tunnista aloitusviestiä *parodiapuheeksi*. Hämmennys näkyy vastauksessa: ”Siis ooksά sitte lesbo tai homo? Ei ny sillä, että mulla olis jotai niitä vastaa... Niin ja mitä kestämistä heteroilla on, ku maailmassahan on suurin osa heteroita ja se on ihan normaalia?!” (2/54). *Enemmistö/vähemmistö-puheessa* heteroseksuaalisuus määrittyy sen enemmistöaseman kautta normaaliksi ja todennäköiseksi seksuaalisuudeksi. Ihastuminen samaan sukupuoleen on sen oletetun poikkeuksellisuuden vuoksi usein pelottavaa ja jopa häpeällistä, vaikka homoseksuaalisuutta ei sinänsä vastustettaisikaan. Enemmistö/vähemmistö-puhe näkyy aineistossa muun muassa hetero-olettamisena ja heteroehdottamisena.

Hetero-oletus konkretisoituu seksuaalisuuskeskustelujen aloitusviesteissä. Aloittajista kaksi määrittelee itsensä bi-tytöiksi, yksi homopojaksi ja yksi lepakkotytöksi. Yksi aloittajista kirjoittaa, ettei itse ole lesbo eikä biseksuaali, ja toinen parodioi tätä tapaa kirjoittamalla, ettei ole hetero. Lisäksi kaksi nimimerkkiä pohtii, ovatko biseksuaaleja. Yksikään aloittaja ei määrittele itseään sanoilla ”olen hetero”, koska siihen ei hetero-oletuksen takia ole tarvetta. Heteroehdottamisella tarkoitan puolestaan sitä, kuinka omaa seksuaalisuuttaan pohtiva tyttö määrittellään keskusteluissa muiden toimesta helpommin heteroksi kuin biseksuaaliksi tai lesboksi. Heteroehdottelu tehdään ikävaiheeseen tai muotivirtaukseen vetoamalla (ks. Lehtonen 2003, 66, 181): biseksuaaliset tuntemukset määritellään heterolle normaaliksi nuoruuteen liittyväksi vaiheeksi, ja toisiaan julkisesti suutelevat tytöt tuomitaan huomionhakuiseksi heteroiksi ja miehille esiintyviksi teinihuoriksi.

Kaikki edellä kuvatut puhettavat on koottu taulukkoon 2. Kunkin puhettavan kohdalle on merkitty puhettavoissa muodostuvat ensisijaiset identiteettikategoriat sekä esimerkkilause kyseisestä puhettavasta. Demiläisten viesteissä eri puhettavat liittyvät toisiinsa. Homoseksuaalisuutta puolustavat nimimerkit tuottavat esimerkiksi humaania ja ihannoivaa puhetta sekä rakkaus- ja identiteettipuhetta, kun taas homoseksuaalisuuden vastustajat käyttävät patologiapuhetta. Seksi-, luonto-, uskonto- ja vähemmistö/enemmistö-puhetta sen sijaan käyttävät sekä seksuaalisuuden kirjoja puolustavat että vastustavat. Parodia toimii demiläisten keskusteluissa erityisesti humaaniin ja ihannoivan puheen sekä patologiapuheen vastapuheena, joka kyseenalaistaa totutut homo/hetero-erottelua tuottavat puhettavat ja niissä rakentuvat, kulttuurisesti vakiintuneet kategoriat (ks. vastapuheesta Juhila 2004, 29). Homo/hetero-erottelua vastustaa voimakkaimmin luokittelua vastustava puhettava, jossa kyseenalaistetaan seksuaali-identiteetin lokeointi ennalta määrättyihin luokkiin.

Puhetapa	Ensisijaiset identiteettikategoriat	Esimerkkilause
Humaani puhe	Ihminen	"Samanlaisii ihmisii neki on ku heterot!" (mitä mieltä olette bi tytöistä? 6/11)
Ihannoiva puhe	ihana, parempi lesbo/homo monipuolinen biseksuaali tylsä, tavanomainen hetero	"Pidän homoja hieman parempina ihmisinä" (poikaystävästä tuli homo!? 9/21)
Patologiapuhe	normaali, terve ja puhdas mies/nainen epänormaali, sairas ja likainen homo/lesbo/biseksuaali	"HY! Helvetti, muka ihmisii siinä missä muutki!!!!!!!" (Apua, olen homo! 36/72)
Luontopuhe	luonnollinen mies/nainen/pari luonnoton mies/nainen/pari	"Kaksi eri sukupuolta olevaa on tarkoitettu yhteen ja saamaan lapsia" (onko luonnollista olla lesbo? en ole itse... 24/25)
Uskontopuhe	(hetero) poika/mies (hetero) tyttö/nainen homouden syntiin langennut homoksi luotu	"Kyllä myös homoseksuaaleja ihmisinä pitää raamatun mukaan rakastaa mutta samalla vihata syntiä jota nämä ihmiset harjoittavat ja toivoa heidän 'parantuvan'" (Apua, olen homo! 55/72)
Rakkauspuhe	rakastunut/ihastunut rakastettu/ihastuksen kohde	"Siis mitä ihmeen väliä sillä on kenestä tykkää" (lesbo? 73/79)
Seksipuhe	hetero kokeilunhaluinen hetero lesbo homo biseksuaali	"Biseksuaali voi harrastaa seksiä kummankin sukupuolen kanssa. Eli mikäli voit kuvitella nuolevasi toisen naisen vittua yhtä hyvin kuin voit kuvitella ottavasi mieheltä suihin, voit sanoa olevasi bi." (lesbot? 3/46)
Identiteettipuhe	hetero homo kaappihomo lesbo kaappilesbo biseksuaali	"Homous/lesbous/bieys ei siis ole oma valinta" (lesbot? 45/46)
Luokittelua vastustava puhe	Itse	"Miksi turhaan mieltä mihin sitä itsensä lokeroisi" (lesbo? 4/79)
Enemmistö/vähemmistö-puhe	me (heterot) homo- ja lesbovähemmistöt muka-biseksuaalit	"Mehä lähes kaikki ollaan heteroita!!" (Mitä mieltä ootte heteroista? 4/54)
Parodia	hetero (homon "paikalla") homo/lesbo/bi (heteron "paikalla")	"Oon lukenu ettei heteroutta voi valita. Ne on heteroita jo syntyessään." (Mitä mieltä ootte heteroista? 15/54)

Taulukko 2.

Seksuaalista suuntautumista tuottavat puhetavat demiläisten seksuaalisuuskeskusteluissa.

Kaapissa tuotetut puhetavat

Kaappi-keskustelut ovat sisällöltään ja muodoltaan hyvin erilaisia kuin edellä analysoidut seksuaalisuuskeskustelut. Viestien tärkeimpänä aiheena ei ole seksuaalinen suuntautuminen vaan muun muassa ihastukset, musiikki, koulu, vapaa-aika, irkkaus¹³ ja se, mitä kukin tekee tai tuntee parhaallaan. Kaapissa viestintä muistuttaa kasvokkain käytyä jutustelua kavereiden kesken. Viestejä lähetetään parhaimmillaan alle minuutin välein, suurin osa viesteistä kohdennetaan tietyille nimimerkille ja nimimerkit usein tervehtivät ja hyvästelevät toisensa. Puheenaiheita on useita, eikä ketjuissa ole keskustelua ohjaavia avausviestejä. Aineiston kaappi-ketjut on kerätty vaiheessa, jolloin keskustelua on käyty jo useamman viestiketjun verran. Kaappilaiset ovat ehtineet laajentaa toimintaansa *Demin* Suhteet-osaston ulkopuolelle sekä Internetissä että ns. reaaliaikaisissa. He ovat luoneet itselleen kotisivut ja irkkauskanavan, ja osa heistä on yhteydessä keskenään sähköpostitse. Ainakin kaksi heistä on tavannut toisensa kasvokkain, ja koko ryhmän yhteistä miittiä eli kasvotusten tapaamista suunnitellaan innostuneesti. Kaapista puhutaan konkreettisena tilana esimerkiksi kirjoittamalla kaapin ovien paiskomisesta, silloin kun viitataan keskustelun vilkkaukseen, ja tyhjistä kaapista sekä kuolleesta pleissistä, kun harmitellaan keskustelun tyrehtymistä.

Aineiston kaappi-keskusteluissa pääpaino on tyttöjen välisissä ihastus- ja seurustelusuhteissa. Kun ulkopuolinen lähettää kaappi-ketjuun viestin kysyäkseen, mistä kaappi-keskusteluissa oikein on kyse, yksi kaappilainen vastaa: "Tää nyt on vaan semmonen.. öö.. noh.. varmaanki tyttöihin painottuva keskustelu" (kaappi 54/150). Vastaus ei ole osoittava vaan ennemminkin vihjaava, kuten kaappi-keskustelujen otsikkokin. Seksuaalisuuskeskustelujen analyysin perusteella tämä voi olla pyrkimys välttää sekä homofobista häiriköintiä että keskustelun ryöpsähtämistä ulkopuolisten osoittamaksi hyväksynnäksi. Suhteet-osastolle on syntynyt myös muita kaapin kaltaisia keskusteluryhmiä, joissa samat nimimerkit kerääntyvät viestiketjusta toiseen saman otsikon alle keskustelemaan. Ryhmissä keskustelijoita yhdistää paikantuminen esimerkiksi ihastuneiksi tai pitkään seurustelleiksi. Kun muiden ryhmien otsikoista käy yleensä heti ilmi, kenelle yhteisö on tarkoitettu, kaappilaisia yhdistävä paikantuminen varmistuu vasta keskusteluihin tutustumisen jälkeen. Tytöistä haaveileva tyttö kirjoittaakin: "Miten olen voinut missata tämän? Kaappeja olen nähnyt, mutten ikinä ole kurkistanut sisälle, luullut olevan kyse ihan jostain muusta" (kaappi 61/128).

Kaappi-keskusteluissa nimimerkit kehuvat, rohkaisevat ja neuvovat toisiaan. Kaapissa ketään ei haukuta eikä kenellekään olla töykeitä, mikä on merkittävä ero kaapin ja sen ulkopuolisten keskustelujen välillä. Suvi Ronkaisen (1997) mukaan yksilön on tärkeää tulla näkyväksi paitsi toisille myös itselle. Tämä edellyttää symbolisesti tärkeää tekoa, jonka merkitys on jaettu. Tällaisena voi toimia esimerkiksi bi-paikkaan meneminen tai itsen pohtiminen sellaisten kanssa, jotka eivät kiistä vaan tukevat itsemäärittelyä. (Mt., 42.) Esitän, että kaappi-keskustelu toimii juuri tällaisena itsemäärittelyä tukevana paikkana. Se on vertaiskeskusteluryhmä nimimerkeille, jotka viesteissä paikantavat itsensä joko suoraan biseksuaaleiksi tai lesboiksi tytöiksi tai epäsuoraan myös/vain/ehkä tytöistä pitäviksi tytöiksi puhumalla esimerkiksi siitä yhdestä ihanasta työstä, ihanista espanjattarista tai omasta tyttöystävästä.

Niistä puhetavoista, joissa seksuaalisuutta kaapissa tuotetaan, on määrällisesti merkittävin juuri puhe ihanista tytöistä ja naisista: "buuaahh.. mä oon niin läppälläni yhteen ihanaan naiseen.. *lääh, lääh*" (kaappi, 74/150). Ihailun tai ihastuksen kohde koetaan usein saavuttamattomaksi eikä aloitteen tekemistä

uskalleta edes tosissaan ajatella. *Ihailu- ja ihastuspuheen* rinnalla tuotetaan *halupuhetta*, jossa kuvaillaan omia tai toisen seksuaalisia haluja, sekä *suhdepuhetta*, jossa puhutaan nykyisistä ja edellisistä seurustelusuhteista tai muista romanttisista suhteista. Suhdepuheessa esimerkiksi kerrotaan, kuinka tyttöystävä yllätti ihanalla lahjalla tai kuinka on "aivan kamala väsy. tulin töistä ja nyt pitäis siivota.noh.sitten painunkin kaasua pohjassa tyttöni kainaloon..miiiii miiii:" (kaappi 91/128). Seksuaalinen suuntautuminen rakentuu näissä puhetoissa ihastuksen tai halun kohteen tai seurustelukumppanin sukupuolen kautta. Puhetavat ovat arkisempia ja henkilökohtaisempia kuin kaapin ulkopuolisen seksuaalisuuskeskustelujen yleisellä tasolla pysyttelevät rakkaus- ja seksipuhetavat.

Biseksuaalisuudella ei ole ollut selvää asemaa heterokulttuurissa mutta ei myöskään lesbo- ja homokulttuurissa (Albrecht-Samarasinha 1997; Dollimore 1997). Kaappi-keskusteluissa biseksuaaliksi paikantumista ei kuitenkaan kyseenalaisteta. Yksi nimimerkki voi samassa viestissä puhua ihanasta tytöstä ja kiinnostavasta pojasta, ja toinen nimimerkki voi puolestaan todeta: "Yksi jätkä pyysi mua ulos tänään.. ei voisi vähempää kiinnostaa:) I'd rather spend bad times with my girl than good times with a lad." (kaappi 52/128.) Kummankaan nimimerkin seksuaalinen paikantuminen ei nouse keskustelun aiheeksi, eikä heidän kuvailemiensa tunteiden aitoutta kyseenalaisteta. Hyväksyntä näkyy kaapissa juuri kyseenalaistamisen poissaolona eikä hyväksyvän puheen tulvana, kuten kaapin ulkopuolella. Tyttöjen välisten romanttisten ja seksuaalisten suhteiden itsestään selvyys on kaapissa keskustelevalle yhteinen lähtökohta, mikä mahdollistaa myös keskenäisen flirttailun ihailu- tai halupuheessa.

Kaapin ulkopuolinen patologiapuhe näyttäytyy kaappilaisten viesteissä ympäristön puhe- ja ajattelutapana, jota otetaan haltuun *ironian* avulla. Richard Dyerin (2002, 49–62) mukaan itseironia onkin homokulttuurissa paljon käytetty keino puolustaa ja suojata itseä. Yksi kaappilainen esimerkiksi puhuu omasta kieroituneisuudestaan ja kirjoittaa, että voisi esitellä tyttöystävänsä sukulaisilleen sanomalla, että tässä tämä poikaystävä nyt sitten on.

Kaappi-keskustelujen *avoimuuspuheessa* (ks. Kuosmanen 2000, 109) tuotetaan omakohtaista suhdetta kaappiin eli seksuaalisuuden osittaiseen tai kokonaan salaamiseen toisilta. Yksi nimimerkki esimerkiksi suree sitä, että hänen tyttöystävänsä kyselee, eikä tämä tykkää hänestä, koska ei kerro kaikille, että he ovat yhdessä. Nimimerkki toteaa kaappilaisille, ettei kyse ole tykkäämisestä vaan siitä, että "kai mäkin oon vielä aika kaapissa" (kaappi 98/128). Monissa viesteissä pohditaan sitä, mistä toisia biseksuaaleja ja lesboja voisi löytää ja miten heidät tunnistaisi heterojen joukosta: "Nyt yksi tyttö minun koulussa on alkanut kiinnostaa mua.. epäilen hänenki olevan lesbo, se ajoi tukkansa juuri kaljuksi, näyttää pojalta eikä ikinä liiku poikien kanssa. Oon katsellu sitä ja sekin kai mua.. Mutta kun sitä ei ikinä voi olla varma!" (kaappi 65/128). Tämä *löytämisen- ja tunnistamispuhe* sekä edellä kuvattu avoimuuspuhe ovat rinnakkaisia kaapin ulkopuolisille identiteetti- sekä enemmistö/vähemmistö-puhetavoille. Puhetapoja yhdistää ymmärrys yhtenäisestä seksuaali-identiteetistä. Löytämisen- ja tunnistamispuhe sekä avoimuuspuhe ovat kuitenkin kaapin ulkopuolisia puhetapoja yksityiskohtaisempia ja niissä tuotetut kategoriat ovat hienosyisempiä.

Myös kaappilaisten *yhteisöpuhe* liittyy identiteetti- ja vähemmistökeskusteluun. Yhteisöpuheessa iloitaan samankaltaisten seurasta ja siitä, että muitakin tyttöistä kiinnostuneita tyttöjä on "näin monta.=) En minä olekaan yksin." (kaappi, 61/128.) Yhteisöpuheessa lesboksi tai biseksuaaliksi paikantumista tuetaan viitauksilla homo- ja lesbokulttuuriin, kuten *Queer as folk* -televisiosarjaan, helsinkiläiseen DTM-baariin ja Seta ry:hyn. Kaappi-ryhmän omaa yhteisöpuhetta tuote-

taan myös kaappi-keskustelujen ulkopuolella "Lesbot...", "lesbot?" ja "homoseksuaalit nuoret(tytöt ja pojat)" -viestiketjuissa. Niissä kaappilaiset suosittelevat ryhmäänsä muille lesbotyöille.

Kaappilaisten seksuaalisuutta rakentavat puhetavat on koottu taulukkoon 3. Puhetavoista ihailu- ja ihastuspuhetta tuotetaan eniten, useiden eri nimimerkkien toimesta ja aineiston kaikissa kolmessa kaapissa. Myös parisuhteita ja yhteisöllisyyttä käsitellään useissa viesteissä. Löytämisestä ja tunnistamisesta puhutaan pääasiassa aineiston kolmannessa kaapissa uuden nimimerkin kuvattua, kuinka hän ei ole uskaltanut lähestyä toisia tyttöjä iskemismielessä. Sen sijaan halu-, ironia- ja avoimuuspuhetta tuotetaan vain muutamissa viesteissä.

Puhetapa	Ensisijaiset identiteettikategoriat	Esimerkkilause
Ihailu- ja ihastuspuhe	ihailija/ihastunut ihana tyttö/nainen/poika/mies/ihminen	"on yksi uberläh tyttö ja sitten meidän koulussa on yksi vähintäänkin yhtä upea poika ja sitten ihastun koko ajan kaikkiin muihinkin ja kukaan ei minuun. :(" (kaappi 63/128)
Suhdepuhe	tyttöystävä poikaystävä	"riitelin vähän tyttöni kanssa.. prkl. mutta noh. kai se menee ohi." (kaappi 62/150)
Halupuhe	halukas/ himokas haluttu tyttö/nainen	"[Poikaystäväni] alkaa kyllästyä ainaiseen naisen perään nurkumiseeni, tahtois minun ns. tyydyttävän himoni joskus" (kaappi 64/128)
Ironiapuhe	"kieroutunut" ja "vinoon kasvanut" lesbo/biseksuaali	"Se kyllä tietää kieroontuneisuudestani (lue: bi-seksuaalisuudestani)" (kaappi 135/150)
Avoimuuspuhe	lesbo/bi kaapissa lesbo/bi osittain kaapissa lesbo/bi tulossa kaapista ulos lesbo/bi ulkona kaapista	"tulini eilen taas vähän pois kaapista ja kerroin pikkusiskolle. hienosti sen otti, oli kuulemma niin arvullutkin." (kaappi 46/128)
Löytämis- ja tunnistamispuhe	lesbo biseksuaali perusdaikki hetero	"ei koskaan tiää onko joku lesbo vai ei. en mäkään oo sellainen perusdaikki ja sit jos joku näyttäs olevan, ni sanoo sit kohta, et niil on poikaystävä." (kaappi 98/128)
Yhteisöpuhe	me (biseksuaalit ja lesbot) (ne) hetskut	"löysin jänskän sivun... elokuvista ja kirjoista ja muusta joka ei oo mitään hetskuille tarkoitettua!" (kaappi 118/150)

Taulukko 3. Kaappilaisten seksuaalista suuntautumista rakentavat puhetavat.

Yleisessä keskustelutilassa leiriydytään, kaapissa pesiydytään

Demi.fi:n Suhteet-osaston yleisessä keskustelutilassa lesbot, bi- ja homoseksuaalit ovat joko näkymättömiä tai toisia. Näkymättömiä he ovat silloin, kun seksuaalinen suuntautuminen ei ole eksplisiittisesti keskustelun aiheena. Näissä viestiketjuissa pari- tai seksisuhde määrittyy aina tytön ja pojan väliseksi suhteeksi. Sen sijaan seksuaalisuuskeskusteluissa biseksuaalit, homot ja lesbot ovat näkyviä ja nimettyjä. Siitä huolimatta he usein jäävät demittäjistä eli "meistä heteroista" erottuvaksi ryhmäksi – toisiksi. Esimerkiksi humaani puhetapa kylläkin kyseenalaistaa heteroseksuaalisuuden ihmisyyden normina, mutta jatkuvan toiston kautta lesbojen ja homo- sekä biseksuaalien ihmisyyden kyseenalaistuu ja muuttuu toiston kautta ylläpidettäväksi väittämäksi. Näkymättömyys ja toiseus luovat Suhteet-osastolle puhetilaa, jonka hegemoninen diskurssi on heteronormatiivinen.

Hetero ei ole demiläisten keskusteluissa kaapissa, vaikkei seksuaalisuuttaan aktiivisesti ja julkisesti tuottaisikaan. Vain lesbo, homo tai biseksuaali voi olla kaapissa. Kaappi-keskustelutila määrittyy täten jo nimensä kautta ei-heteroksi tilaksi. Kun kaapin ulkopuolella ihanista tytöistä puhuvaa pidetään automaattisesti poikana, kaapissa häntä pidetään automaattisesti tyttönä. Kaappi voidaankin määritellä tuottavaksi tilaksi (ks. Taylor 1997, 14–15), joka tukee lesbojen ja biseksuaalien tyttöjen itsemäärittelyä. Jaettu ymmärrys kaappi-keskustelutilan ei-heteroudesta näkyy esimerkiksi seksuaalisuuskeskusteluissa esiintyvien puhetapojen poissaolona tai ironisena haltuunottona. Kaapissa kenenkään ei tarvitse haakea tai ilmaista hyväksyntäänsä eikä oikeuttaa tykkäämistään muille.

Homoseksuaalisuuden puolustajien ja vastustajien välisissä väittelyissä toistuvat kulttuurisesti tutut ja vakiintuneet puhetavat. Monet demiläiset nimittävätkin muiden käyttämiä argumentteja fraaseiksi ja valittavat, kuinka kyllästyneitä koko seksuaalisuusteemaan ovat. Konventionaalisten näkemysten sijaan kaappi-keskusteluissa puhutaan arkipäivän tilanteista ja tunteista. Ero käy ilmi kaapin ulkopuolisesta "Lesbot..."-keskustelussa, jossa lesboksi itsensä esittelevä nimimerkki kertoo tuntevansa olonsa yksinäiseksi ja kysyy, mistä voisi löytää kaltaistaan seuraa. Ensimmäinen vastaaja kehottaa kokeilemaan keskustelupalstoja netissä tai ottamaan yhteyttä Setaan. Toinen vastaaja kertoo, ettei ole lesbo eikä yhtään tiedä, millaista se on, mutta uskoisi sen olevan helpompaa kuin jatkien kanssa oleminen. Tämä vastaus saa yhden kaappilaisen ärsyntyneeseen, parodioimaan toisen vastaajan puhetta ja kirjoittamaan "jos täältä ymmärrystä kaipaavat niin liity 'kaappi' keskusteluihin. siellä on samanhenkistä porukkaa todella paljon" (4/11). Kaapissa samankaltaisen seuran löytämistä pohditaankin henkilökohtaisemmin ja konkreettisemmin löytämis- ja tunnistamispuheessa.

Demiläisten yleistä seksuaalisuuskeskustelua kuvaa retorisenä tilana osuvasti Veikko Pietilän (2001, 30) esittämä leiriytymis-metafora. Seksuaalisuuskeskusteluissa eri näkemysten edustajat pystyttävät "puolesta", "vastaan" ja "mitä väliä" -leirinsä etäälle toisistaan ja aloittavat sanallisen taistelun. Leiriytyneissä keskusteluissa vallitsee yksimielisyys vain silloin, kun saman leirin edustajat keskustelvat keskenään. Keskusteluympäristö ei tällöinkään ole suojattu, vaan kukin keskustelija puolustautuu esimerkiksi kumoamalla viestissään vastapuolen argumentteja jo ennen, kuin niitä on keskustelussa esitetty. Leiriytyneessä keskustelussa puhe eteneekin hyvin argumentatiivisesti ja yleisellä tasolla pysytellen (Pietilä 2001, 30).

Kaappi-keskustelutilaa voi vastaavasti kuvata pesiytymis-metaforan avulla. Metaforalla viitataan kaapissa tapahtuvaan vertaisryhmytymiseen. Leirien pystytämisen ja niiden välisten erojen ilmaisun sijaan kaapissa rakennetaan yhteistä

pesää. Kaappilaiset kerääntyvät kaappi-otsikon alle lähelle toisiaan. He tukevat ja rohkaisevat toinen toisiaan sekä jakavat kokemuksia ja neuvoja keskenään. Retorisena tilana kaappi muistuttaa pesää, jonka suojassa luodaan turvallinen ja luottamuksellinen ilmapiiri. Tulkintaa tukee kaapin kotisivuilta löytyvä lause, jonka mukaan ajan kuluessa ”Kaapin *suojiin* kerääntyi lisää ihmisiä” (kursiivi lisätty). Suojaisen pesiytymisen mahdollistaa kaappi-keskusteluihin osallistuvien nimimerkkien pieni määrä, yhteiset lähtökohdat ja keskustelun käyminen kaappi-otsikon alla.

Demin Suhteet-osaston kaappi-keskusteluissa käyttäjä on voinut asettua suojaisaan pesään, jossa on vallinnut hetero-oletuksen sijaan oletus viestijän ei-heterouudesta. Tila on mahdollistanut biseksuaaliksi, lesboksi tai tytöistä pitäväksi tytöksi paikantumisen, osallistuipa keskusteluihin sitten ”omana itsenä” tai ”rooli-hahmona”. Samalla kaappi-keskustelut haastavat ajatuksen Internetistä täysin vapaiden identiteettien leikkikenttänä ja kaapittomana kyberavaruutena. Demi-läisten nettikeskustelujen analyysi osoittaa, kuinka vakiintuneet kulttuuriset puheet kehystävät keskustelua myös Internetissä ja rajaavat niitä identiteetti-paikkoja, jotka keskustelijoille ovat mahdollisia.

Viitteet

- 1 <http://www.demi.fi/>.
- 2 Tarkasteluajankohta oli maalisi- ja huhtikuu 2003.
- 3 Suomennettu lauseesta ”There are no closets in cyberspace”.
- 4 <http://www.gallupweb.com/redmeasure/MonthReport/default.asp> (linkki tarkistettu 20.11.2003).
- 5 <http://www.demi.fi/mediakortti.php> (linkki tarkistettu 5.6.2003).
- 6 <http://www.demi.fi/keskusteluopas.php> (linkki tarkistettu 5.6.2003).
- 7 Kotisivun osoite on jätetty pois kaappi-keskusteluihin osallistuvien henkilöllisyyden suojaamiseksi. Samasta syystä myös aineistosisaateista on jätetty pois nimimerkit.
- 8 Nimimerkkien määrä ei välttämättä vastaa käyttäjien määrää, sillä sama käyttäjä on voinut rekisteröityä keskusteluihin useilla nimimerkeillä.
- 9 Merkintä 1/54 tarkoittaa, että ote on 1. viestistä yhteensä 54 viestin ketjusta.
- 10 Länsimaisen kulttuurin heteroseksuaalisuutta ovat ennen Butleria teoretisoineet muun muassa pakkoheteroseksuaalisuudesta kirjoittanut Adrienne Rich (1996) ja yhteiskunnan heteroseksuaalisesta sopimuksesta puhunut Monique Wittig (1992, 21–32).
- 11 Havaintoni perustuvat Suhteet-osastolta vuonna 2003 väitöskirjaani varten keräämiini satoihin keskusteluihin sekä *Demin* sivustosta pitämäni havaintopäiväkirjaan. Väitöstutkimukseni aiheena on seksuaalisuuden tuottaminen nuorten nettikeskusteluissa.
- 12 Esimerkiksi ”Apua, olen homo!” -aloitusviestiä monet vastaajista pitävät trollina eli pilaviestinä, jonka tarkoitus on vain provosoida.
- 13 Irkkaamisella tarkoitetaan reaaliaikaista viestimistä internetissä IRC-kanavan kautta (IRC = Internet Relay Chat).

Aineisto

Artikkelin aineistona ovat seuraavat Suhteet-osaston viestiketjut *Demi*-lehden verkkosivulta <http://www.demi.fi>:

kaappi (13.–14.3.2003) 150 viestiä
Lesbot... (13.–14.3.) 11 viestiä
kaappi (14.–20.3.) 150 viestiä
Rakastutteko ihmiseen vai sukupuoliin?! (16.–17.3.) 33 viestiä
Apua, olen homo! (17.–20.3.) 72 viestiä
kaappi (20.3.–24.4.) 128 viestiä
lesbot? (29.3.–7.4.) 46 viestiä
homoseksuaalit nuoret(tytöt ja pojat) (31.3.–2.4.) 18 viestiä
mitä mieltä olette bi tytöistä? (7.4.–8.4.) 11 viestiä
mitä mieltä olette heteroista? (11.–18.4.) 54 viestiä
lesbo? (17.–24.4.) 79 viestiä
poikaystävästä tuli homo!? (17.–19.4.) 21 viestiä
Lesbot on ihania! (21.4.) 9 viestiä
onko luonnollista olla lesbo? en ole itse... (21.4.) 25 viestiä

Kirjallisuus

- Albrecht-Samarasinha, Leah Lilith (1997)
On Being a Bisexual Femme. Teoksessa Laura Harris & Elizabeth Crocker (toim.) *Femme. Feminists, Lesbians & Bad Girls*. London: Routledge, 138–144.
- Brown, Michael P. (2000)
Close Space. Geographies of Metaphor from the Body to the Globe. London: Routledge.
- Butler, Judith (1990)
Gender Trouble. Feminism and the Subversion of Identity. London: Routledge.
- Butler, Judith (1993)
Bodies That Matter. On the Discursive Limits of "Sex". London: Routledge.
- Charpentier, Sari (2001)
Sukupuoliusko. Valta, sukupuoli ja pyhä avioliitto lesbo- ja homoliittokeskustelussa. Jyväskylän yliopiston Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja 69.
- Dollimore, Jonathan (1997)
Bisexuality. Teoksessa Andy Medhurst & Sally R. Munt (toim.) *Lesbian and Gay Studies. A Critical Introduction*. London: Cassell, 250–260.
- Dyer, Richard (2002)
The Culture of Queers. London: Routledge.
- Fairclough, Norman (1995)
Critical Discourse Analysis. The Critical Study of Language. London: Longman.
- Fairclough, Norman (1995/2002)
Miten media puhuu. Tampere: Vastapaino.
- Juhila, Kirsi (2004)
Leimattu identiteetti ja vastapuhe. Teoksessa Arja Jokinen, Laura Huttunen & Anna Kulmala (toim.) *Puhua vastaan ja vaieta. Neuvottelu kulttuurisista marginaaleista*. Helsinki: Gaudeamus, 20–32.
- Juvonen, Tuula (2002)
Varjoelämää ja julkisia salaisuuksia. Tampere: Vastapaino.
- Kaskisaari, Marja (1997)
Homoparisuhdekeskustelu – diskurssi ja performatiivi. Teoksessa Eeva Jokinen (toim.) *Ruumiin siteet. Tekstejä eroista, järjestyksistä ja sukupuolesta*. Tampere: Vastapaino, 233–253.
- Kaskisaari, Marja (2003)
Parisuhteen rekisteröinti tunnustuksen performatiivina. *Naistutkimus* 16:2, 4–19.
- Kuosmanen, Paula (2000)
Äitien ja lesbojen arkipäivän tilanteita. Performatiivis-diskursiivinen tarkastelu. *Naistutkimusraportteja* 2000:1. Helsinki: Tasa-arvoasiain neuvottelukunta, Sosiaali- ja terveysministeriö.
- Lehtonen, Jukka (2003)
Seksuaalisuus ja sukupuoli koulussa. Näkökulmana heteronormatiivisuus ja ei-heteroseksuaalisten nuorten kertomukset. *Nuorisotutkimusseura* Julkaisuja 31. Helsinki: Yliopistopaino.
- O'Brien, Jodi (1996)
Changing the Subject. Women and Performance 9:1.
<http://www.echonyc.com/~women/Issue17/art-obrien.html> (linkki tarkistettu 10.7.2004).
- Osborne, Peter & Segal, Lynne (1993)
Gender as Performance: An Interview with Judith Butler. (Lyhennetty versio alkuperäisestä haastattelusta lehdessä *Radical Philosophy* 67 [kesä 1994].) <http://www.theory.org.uk/but-int1.htm>. (linkki tarkistettu 26.11.2003).
- Paasonen, Susanna (2002)
Figures of Fantasy: Women, Cyberdiscourse and the Popular Internet. *Annales Universitatis Turkuensis* B:251.

- Paasonen, Susanna (2003)
Missä liha? Kyberavaruuskuvasto ja ruumiittomuuden merkitykset. *Tiedotustutkimus* 26:3, 4–16.
- Pietilä, Veikko (2001)
Yleisönoasto ja Internet keskusteluareenoina. *Tiedotustutkimus* 24: 2, 18–33.
- Rich, Adrienne (1996)
Compulsory Heterosexuality and Lesbian Existence. Teoksessa Stevi Jackson & Sue Scott (toim.) *Feminism and Sexuality. A Reader*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 130–143.
- Ronkainen, Suvii (1997)
Biseksuaalinen kokemus ja biseksuaalinen identiteetti. Teoksessa Jukka Lehtonen, Jussi Nissinen & Maria Socada (toim.) *Hetero-olettamuksesta moninaisuuteen*. Helsinki: Edita, 34–47.
- Rossi, Leena-Majja (2003)
Heterotehdas. Televisiomainonta sukupuolituotantona. Helsinki: Gaudeamus.
- Sedgwick, Eve Kosofsky (1990)
Epistemology of the Closet. Berkley: University of California Press.
- Sedgwick, Eve Kosofsky (1993)
Epistemology of the Closet. Teoksessa Henry Abelove, Michèle Aina Barale & David M. Halperin (toim.) *The Lesbian and Gay Studies Reader*. London: Routledge, 45–61.
- Shaw, David F. (1997)
Gay Men and Computer Communication: A Discourse of Sex and Identity in Cyberspace. Teoksessa Steven G. Jones (toim.) *Virtual Culture. Identity and Communication in Cybersociety*. London: Sage, 133–145.
- Tallberg, Teemu (2000)
Raamatulla päähän ja vähän lähimmäisen rakkaudellakin – uskontopuhe ja homoseksuaalisuus ylioppilaisaineissa. Teoksessa Jukka Lehtonen (toim.) *Yhtä tavallisia kuin muut. Lukiolaisten käsityksiä seksuaalivähemmistöistä*. Seta-julkaisuja 12. Helsinki: Seta, 56–73.
- Taylor, Africa (1997)
A Queer Geography. Teoksessa Andy Medhurst & Sally R. Munt (toim.) *Lesbian and Gay Studies. A Critical Introduction*. London: Cassell, 1–19.
- Wakeford, Nina (1997)
Cyberqueer. Teoksessa Andy Medhurst & Sally R. Munt (toim.) *Lesbian and Gay Studies. A Critical Introduction*. London: Cassell, 20–38.
- Wittig, Monique (1992)
The Straight Mind and Other Essays. Hertfordshire: Harvester Wheatsheaf.

Haastattelu

- Tuomi, Oona (2003)
Demin päätoimittajalle puhelimitse tehty avoin haastattelu 10.11.2003. Muistiinpanot. Haastattelijana Marjo Laukkanen.